

OKROŽNICA

2 – 2013

30. maj 2014

Beseda predsednika

Spoštovani!

Okrožnica s podatki o skupnih nabavnih cenah delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv v šolskem letu 2013/2014, ki jih je ZASSS zbral v 13 aktivih svetov staršev za 139 osnovnih šol, prihaja ravno v času, ko sveti staršev razpravljajo o tem, kakšne bodo cene v njihovi šoli v prihodnjem šolskem letu. Upam, da jim podatki pridejo prav kot izhodišče za konstruktiven dialog z vodstvom šole in strokovnimi aktivni učiteljev in da bo rezultat tega dialoga racionalna izbira učnih gradiv, ki bodo omogočila čim višje dosežke učencev in hkrati ne bodo preveč obremenila družinskih proračunov.

VSEBINA

Spremljanje cen delovnih zvezkov v šolskem letu 2013/2014 na slovenskih osnovnih šolah

Veseli me, da smo v času, ko te podatke zbiramo in posredujemo našim članom (in preko spletne strani tudi javnosti) dobili s številnih šol spodbudna sporočila, da je bil naš osnovni namen, vzpostavitev dialoga, dosežen. Na številnih šolah so uporabo delovnih zvezkov občutno racionalizirali, ob tem pa skupaj opažajo, da učni dosežki učencev niso zaradi tega nič slabši in avtonomija učiteljev ni okrnjena, pa še šolske torbe manj obremenjujejo otroške hrbtenice. Opažanja in primeri dobrih praks, ki smo jih prejeli s posameznih šol in so tudi objavljeni v tej okrožnici, so še dragocenejši kot sami podatki. Potrjujejo pa, da so rezultati najboljši, če starši in šola delamo z roko v roki - pa ne samo v pogovoru o ceni učnih gradiv.

S svojim delom bi radi spodbudili tudi pristojne državne organe, da bolj aktivno pristopijo k urejanju področja učnih gradiv. V posebnem dokumentu, ki smo ga pripravili za delovno skupino za učna gradiva pri pristojnem ministrstvu, smo predlagali nekatere ukrepe za izboljšanje (med drugim tudi izdelavo kazalnikov kakovosti učnih gradiv in analizo učinka uporabe delovnih zvezkov na kakovost znanja in kompetence učencev – tudi bralno pismenost in grafomotoriko) ter ponudili svoje sodelovanje. Upam, da bomo korenite in kakovostne premike kmalu dočakali, saj sedanji sistem oskrbe z učnimi gradivi ne zagotavlja zadostnega nadzora nad kakovostjo učnih gradiv in ni naravnan k optimiziranju njihove izdelave, ki bi tudi znižala ceno.

V svojem imenu in imenu članov delovne skupine za učna gradiva pri ZASSS se zahvaljujem vsem prostovoljcem, ki ste v svetih staršev in aktivih zbrali in posredovali podatke. Odziv je bil letos velik in upamo, da bo naslednje leto še večji. Prav tako upamo, da se bodo dobre prakse sodelovanja staršev in šole, tudi z našo komunikacijsko podporo, hitro širile in bomo s tem postopno uresničevali enega osnovnih namenov našega združevanja in delovanja.

Tone Meden

Spremljanje cen delovnih zvezkov v šolskem letu 2013/2014 na slovenskih osnovnih šolah

1. Uvod

Šole vsako leto izberejo učbenike, delovne zvezke in druga učna gradiva, ki jih bodo učenci uporabljali pri pouku v prihodnjem šolskem letu skladno s Pravilnikom o upravljanju učbeniških skladov (v nadaljevanju: pravilnik)¹.

Pristojnosti staršev so v postopku od izbora do objave seznama učnih gradiv zelo omejene:

Prvi odstavek 12. člena pravilnika nalaga ravnatelju, da svet staršev in svet šole seznani z evidenco učbenikov, ki jih mora šola v prihodnjem šolskem letu zagotoviti za izposojlo preko učbeniškega sklada.

Tretji odstavek 10. člena pravilnika določa, da mora ravnatelj pridobiti pisno soglasje sveta staršev za skupno nabavno ceno delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezen razred šole za prihodnje šolsko leto, najkasneje do 10. junija tekočega šolskega leta. Četrti odstavek istega člena določa, da mora šola obvestiti vse udeležence izobraževanja, katera učna gradiva bodo uporabljali v prihodnjem šolskem letu, najkasneje do 15. junija tekočega šolskega leta.

Stroške nakupa delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv v celoti krijemo starši, njihovo pogosto prekomerno težo pa na svojih odraščajočih ramenih prenašajo naši otroci. Zato smo starši zainteresirani za bolj intenzivno sodelovanje v procesu izbire učnih gradiv.

ZASSS zdaj že tretje leto sistematično zbira podatke o skupni nabavni ceni delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv. Z letošnjim zbiranjem podatkov smo želeli:

- ugotoviti razpon skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv med posameznimi šolami v šolskem letu 2013/2014;
- primerjati povprečno skupno nabavno ceno posameznih aktivov s povprečno skupno nabavno ceno vseh sodelujočih šol v šolskem letu 2013/2014;
- izvesti primerjavo povprečne skupne nabavne cene vseh sodelujočih šol v šolskih letih 2011/2012, 2012/2013 in 2013/2014 ter oceniti, kako se cene gibljejo.

2. Metodologija in opis vzorca

ZASSS je k sodelovanju povabil vse aktivne svetove staršev, vključene v ZASSS in en aktiv, ki je bil v času zbiranja podatkov v fazi vključevanja: ASSKOŠ – Aktiv svetov staršev koroških osnovnih šol, ASSOŠPK – Aktiv svetov staršev šol pod Krvavcem, ASSGAVOŠ – Aktiv svetov staršev goriških, ajdovskih in vipavskih osnovnih šol, ASSUEŠL – Aktiv svetov staršev upravne enote Škofja Loka, ASSZG – Aktiv svetov staršev Zgornje Gorenjske, ASSNOŠ – Aktiv svetov staršev notranjskih osnovnih šol, ASSZOŠ – Aktiv svetov staršev zasavskih osnovnih šol, ASSZSPOŠ – Aktiv svetov staršev zgornje severnoprimeških osnovnih šol, ASSOŠOO – Aktiv svetov staršev osnovnih šol obalnih občin, ASSOŠDKR – Aktiv svetov staršev osnovnih šol domžalsko-kamniške regije, ASSMOŠ – Aktiv svetov staršev mariborskih osnovnih šol, ASSPOŠ – Aktiv svetov staršev pomurskih osnovnih šol, ASSLOŠ – Aktiv svetov staršev ljubljanskih osnovnih šol. Aktivni so k sodelovanju povabili vse včlanjene osnovne šole.

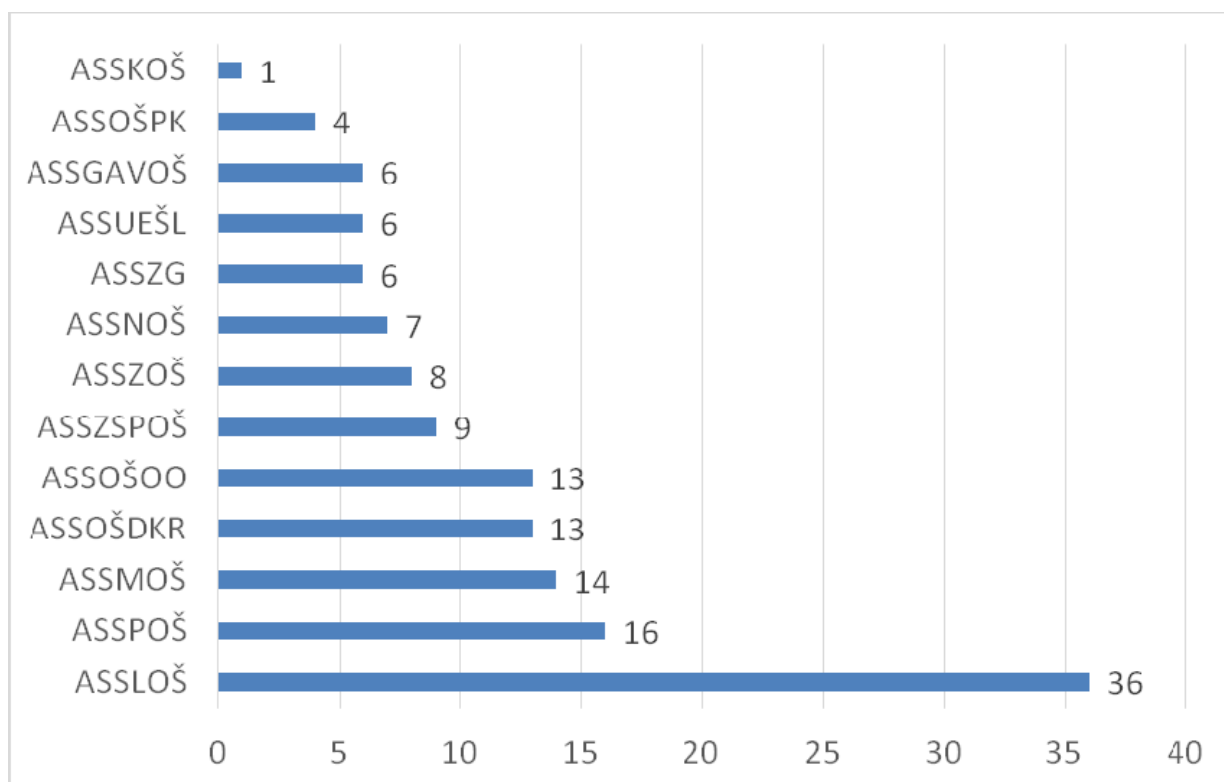
¹ Pravilnik o upravljanju učbeniških skladov (Uradni list RS, št. 43/02, 65/07 in 37/10)

Podatki so bili v vseh sodelujočih šolah zajeti po enotni metodologiji². Zbrane so bile skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezen razred ter za vse razrede skupaj.

Vse navedene cene so izražene v evrih in zajemajo:

- cene delovnih zvezkov, samostojnih delovnih zvezkov in učnih listov,
- cene učbenikov z elementi delovnega zvezka in delovnih učbenikov in
- cene učbenikov pri obveznih predmetih, ki niso v učbeniškem skladu.

Odgovore je posredovalo 13 aktivov, ki so zbrali podatke iz skupno 139 osnovnih šol, kar predstavlja 31% vseh osnovnih šol v Sloveniji (slika 1).

Slika 1. Prikaz števila sodelujočih šol (N = 139) po posameznih aktivih (N = 13) v šolskem letu 2013/2014.

Dopuščamo možnost neupoštevanja metodologije zbiranja podatkov na posamezni šoli. Prav tako opozarjamo, da v treh letih zbiranja podatkov niso sodelovale vedno iste šole. Ne glede na navedene omejitve menimo, da zbrani podatki predstavljajo dovolj dober reprezentativni vzorec, ki omogoča okvirni vpogled v stanje na področju nabavnih cen delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv na državni ravni.

² Enotna metodologija zbiranja podatkov o skupni nabavni ceni delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezen razred osnovne šole (dosegljivo na <http://www.zasss.si/ds/UG.html>)

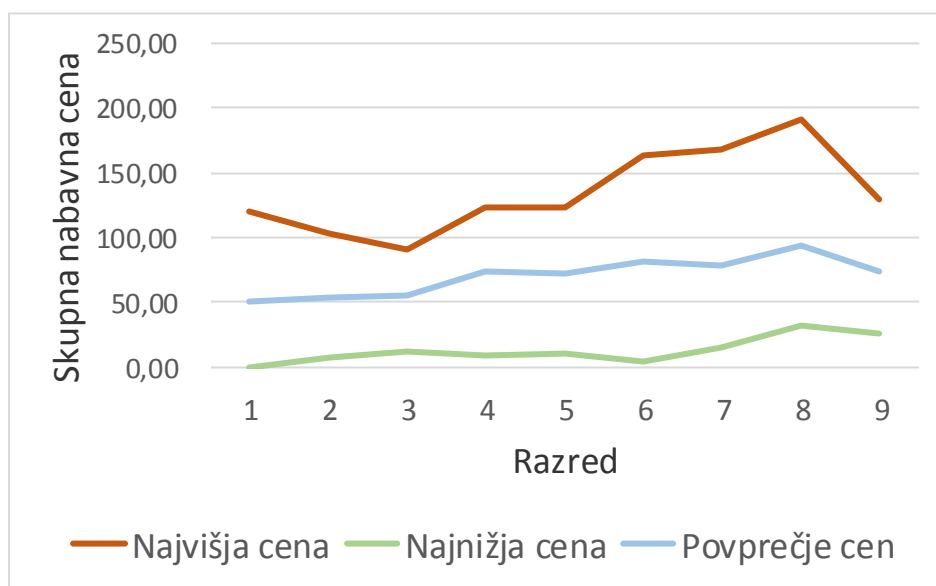
3. Rezultati analize zbranih podatkov

3.1. Skupna nabavna cena delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv v šolskem letu 2013/2014

Preglednica 1 in slika 2 prikazujeta najvišjo, najnižjo in povprečno skupno nabavno ceno delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv v šolskem letu 2013/2014.

Preglednica 1: Najvišja, najnižja in povprečna skupna nabavna cena delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv v šolskem letu 2013/2014.

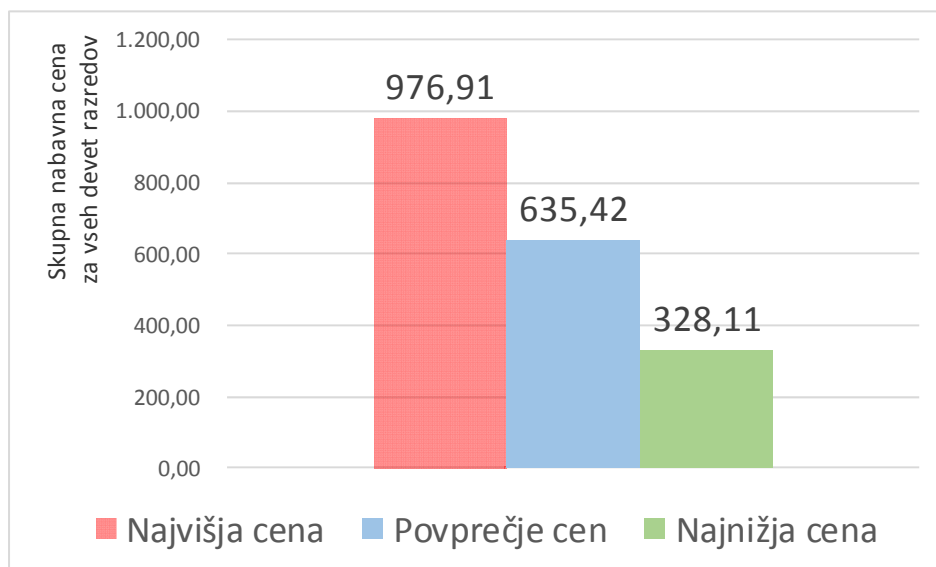
Razred	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Za vseh devet razredov skupaj
Povprečje cen	50,16	53,72	55,65	74,25	72,64	82,34	78,73	93,45	74,57	635,42
Najvišja cena	119,71	104,00	91,05	122,90	123,35	163,26	167,50	191,60	129,00	976,91
Najnižja cena	0,00	6,70	12,83	9,50	10,10	4,90	15,60	31,40	25,50	328,11
Razlika med najvišjo in najnižjo ceno	119,71	50,14	78,22	113,40	113,25	158,36	151,90	160,20	103,50	648,80

Slika 2: Grafični prikaz najvišje, najnižje in povprečne skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezen razred v šolskem letu 2013/2014.

Razlika med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno se giblje od 50,14 do 160,20 evrov. V skoraj vseh razredih razlika presega 100 evrov, izjemi sta 2. in 3. razred. Največja je razlika v 8. razredu, najmanjša pa v 3. razredu. Razlika je velika tudi v razredih prvega triletja, ki imajo v predmetniku zgolj 6 različnih predmetov, trije od katerih so bivši vzgojni predmeti – šport, likovna umetnost in glasbena umetnost; v prvem razredu znaša razlika celo 119,71 evrov.

Skupna nabavna cena za vseh devet razredov skupaj je v šolskem letu 2013/2014 znašala povprečno 635,42 evrov, z razponom od 328,11 evrov do 976,91 evrov. Razlika med najvišjo in najnižjo skupno nabavno ceno za vseh devet razredov skupaj je znašala 648,80 evrov - najvišja skupna nabavna cena je najnižjo presegala za skoraj trikrat (slika 3).

Slika 3: Grafični prikaz najvišje, povprečne in najnižje skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za vseh devet razredov skupaj v šolskem letu 2013/2014.

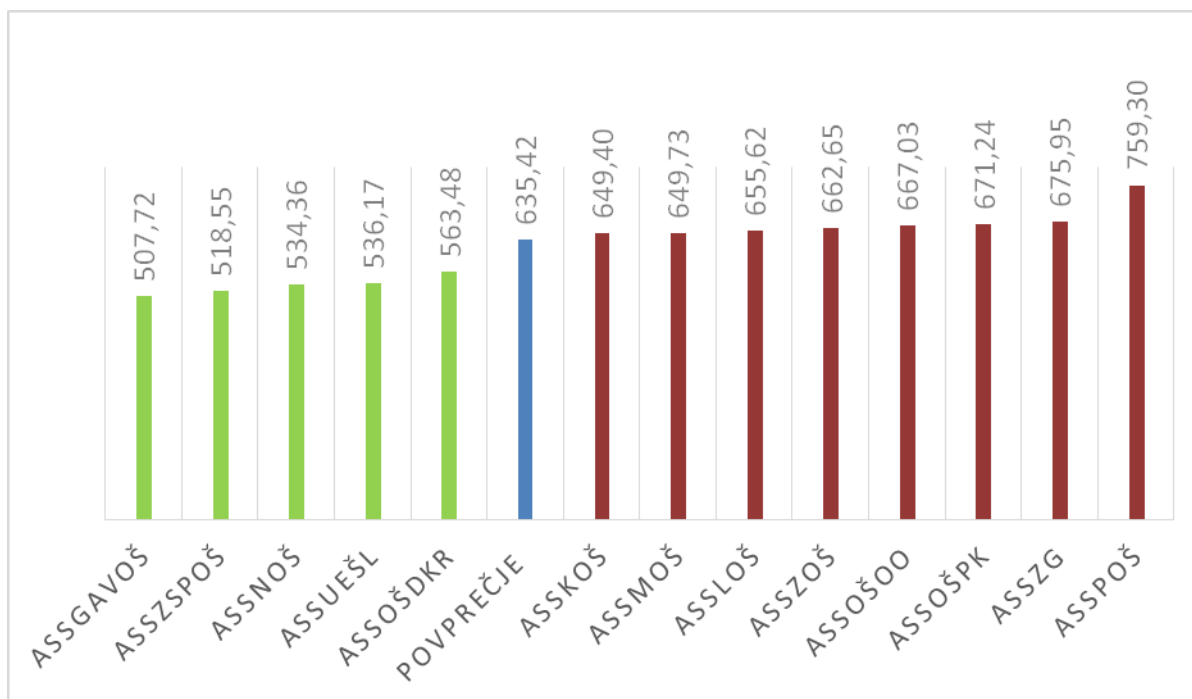
Povprečne skupne nabavne cene za posamezen razred in za vseh devet razredov skupaj znotraj posameznega aktiva in povprečna cena vseh 139 šol so prikazane v preglednici 2.

Preglednica 2: Povprečna skupna nabavna cena delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezen razred in za vseh devet razredov skupaj po posameznih aktivih, v primerjavi s povprečjem cen vseh 139 šol, v šolskem letu 2013/2014.

Aktiv/ Razred	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Povprečna cena za vseh devet razredov skupaj
Povprečje cen ASSLOŠ	49,32	55,81	54,72	79,71	71,57	87,37	81,52	97,00	78,60	655,62
Povprečje cen ASSOŠDKR	48,79	53,40	53,83	62,40	61,58	74,12	62,67	79,91	66,77	563,48
Povprečje cen ASSUEŠL	45,44	49,29	49,83	60,14	65,48	58,23	67,78	75,02	64,99	536,17
Povprečje cen ASSMOŠ	45,72	46,44	53,03	76,74	73,57	89,41	87,00	97,46	80,36	649,73
Povprečje cen ASSOŠOO	46,57	55,49	67,55	78,50	77,22	87,33	80,67	93,22	80,47	667,03
Povprečje cen ASSZOŠ	57,10	60,21	56,70	68,06	65,89	92,49	80,75	101,51	79,94	662,65
Povprečje cen ASSKOŠ	37,60	40,00	49,00	71,00	85,40	45,00	109,00	118,00	94,40	649,40
Povprečje cen ASSNOŠ	45,89	49,80	51,56	65,07	62,54	60,83	63,91	77,58	62,33	534,36
Povprečje cen ASSPOŠ	61,46	56,98	58,36	85,45	89,47	97,60	101,64	118,28	90,07	759,30
Povprečje cen ASSOŠPK	60,90	60,98	63,55	82,10	70,08	79,42	81,85	88,79	83,59	671,24
Povprečje cen ASSZG	56,29	56,97	60,65	73,75	81,83	91,20	86,96	92,69	71,77	675,95
Povprečje cen ASSGAVOŠ	39,53	44,70	49,17	65,85	72,04	62,63	53,74	66,99	53,08	507,72
Povprečje cen ASSZSPOŠ	47,79	51,75	48,71	66,49	67,57	63,06	57,77	83,74	45,78	518,55
Povprečje cen vseh 139 šol	50,16	53,72	55,65	74,25	72,64	82,34	78,73	93,45	74,57	635,42

Podatki iz Preglednice 2 so v Prilogi na koncu okrožnice grafično predstavljeni za vsak aktiv posebej.

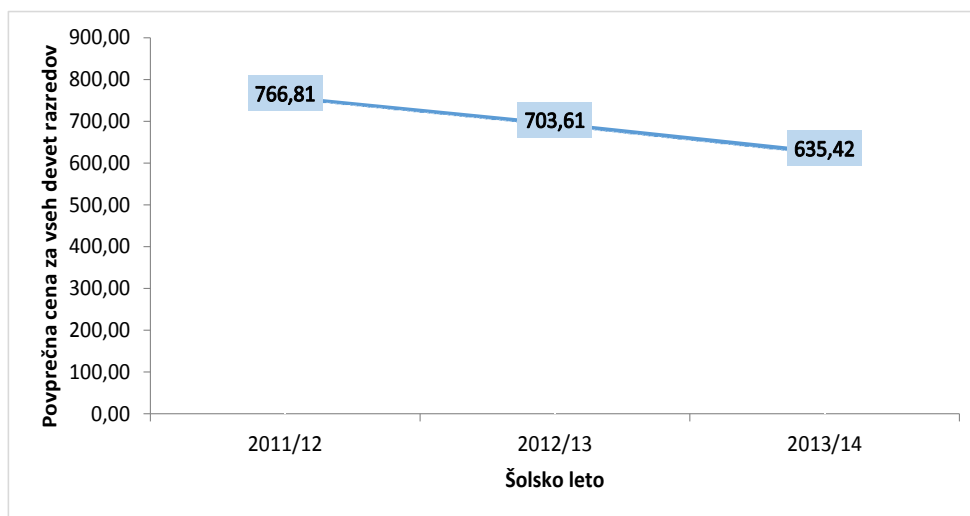
Slika 4 prikazuje povprečne skupne nabavne cene za vseh devet razredov skupaj po posameznih aktivih v primerjavi s skupno povprečno ceno vseh 139 šol. Znesek je v osmih aktivih presegel skupno povprečje, v petih pa je bil nižji od njega.

Slika 4: Grafični prikaz povprečne skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za vseh devet razredov skupaj po posameznih aktivih, v primerjavi s skupno povprečno ceno vseh 139 šol v šolskem letu 2013/2014.

3.2. Primerjava povprečne skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za vseh devet razredov skupaj v šolskih letih 2011/2012, 2012/2013 in 2013/2014

Povprečna skupna nabavna cena za vseh devet razredov skupaj je v šolskem letu 2011/2012 znašala 766,81 evrov, v letu 2012/2013 703,61 evrov in v letu 2013/2014 635,42 evrov. Znesek se je v drugem letu spremljanja podatkov zmanjšal za 63,20 evrov, v tretjem pa za 68,19 evrov glede na leto 2012/2013 oziroma za 131,39 evrov glede na leto 2011/2012. Opazen je trend nižanja zneska (slika 5).

Slika 5: Prikaz povprečne skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za vseh devet razredov skupaj v šolskih letih 2011/12, 2012/2013 in 2013/2014.

Ob navedenih podatkih ponovno opozarjamo na slabost naše raziskave, ki je v različnih šolskih letih zajela različno število šol (v šolskem letu 2011/2012 92 šol, v letu 2012/2013 82 šol in v letu 2013/2014 139 šol). Razlika v udeležbi bi lahko dala lažen vtis nižanja skupne nabavne cene, zato smo dodatno preverili še razlike v zneskih znotraj posameznih aktivov. Rezultati primerjave so prikazani v preglednici 3. Z izjemo dveh je tudi znotraj aktivov skozi tri leta spremljanja opazen negativen trend, zato menimo, da je opaženo nižanje zneska odraz realnega stanja.

Preglednica 3: Povprečne skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za vseh devet razredov skupaj v posameznih aktivih v primerjavi s povprečno skupno nabavno ceno vseh sodelujočih šol v šolskih letih 2011/2012, 2012/2013 in 2013/2014.

Aktiv	2013/14	2012/13	2011/12	Razlika 2013/14 - 2012/13	Razlika 2013/14 - 2011/12
ASSLOŠ	655,62	756,42	699,78	-100,80	-44,16
ASSOŠDKR	563,48	617,86	661,98	-54,38	-98,50
ASSUEŠL	536,17	567,33		-31,16	
ASSMOŠ	649,73	673,53		-23,80	
ASSOŠOO	667,03		863,09		-196,06
ASSZOŠ	662,65		648,54		14,11
ASSKOŠ	649,40		683,52		
ASSNOŠ	534,36	616,66	685,21	-82,30	-150,85
ASSPOŠ	759,30	826,49	873,82	-67,19	-114,52
ASSOŠPK	671,24	645,00	737,44	26,24	-66,20
ASSZG	675,95	708,82	736,62	-32,87	-60,67
ASSGAVOŠ	507,72				
ASSZSPOŠ	518,55				
Povprečje cen vseh sodelujočih šol	635,42	703,61	766,81	-63,20	-131,39

Podrobneje so podatki za posamezne aktive predstavljeni grafično v Prilogi 2. Grafi vključujejo tiste aktive, ki so podatke o cenah DZ zbirali vsaj dve šolski leti.

4. Kratek povzetek

- Raziskava skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv v šolskem letu 2013/2014 je zajela 139 osnovnih šol iz 13 aktivov, kar predstavlja 31% vseh osnovnih šol v Sloveniji.
- Skupne nabavne cene za posamezen razred se med osnovnimi šolami zelo razlikujejo, v 7 od 9 razredov razlika presega 100 evrov. Največja je razlika v 8. razredu, kjer znaša 160,20 evrov.
- Najvišja skupna nabavna cena za vseh devet razredov skupaj za skoraj trikrat presega najnižjo.
- Iz večine aktivov poročajo, da se je skupna nabavna cena delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv v zadnjih treh šolskih letih znižala, kar se odraža tudi na povprečju vseh šol, ki jih je zajela naša raziskava.

5. Prepoznane dobre prakse, povezane s potrjevanjem skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv s strani svetov staršev osnovnih šol

Starši svoje vloge pri potrjevanju skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv ne vidimo zgolj v glasovanju ZA ali PROTI, temveč predvsem v aktivnem sodelovanju v konstruktivnem pogovoru vseh deležnikov šolskega procesa: učencev, učiteljev in nas, staršev. Zato smo zbrali doslej prepoznane dobre prakse in opažanja, ki so jih posredovale posamezne šole in se nam zdijo vredne presoje oziroma širše uporabe:

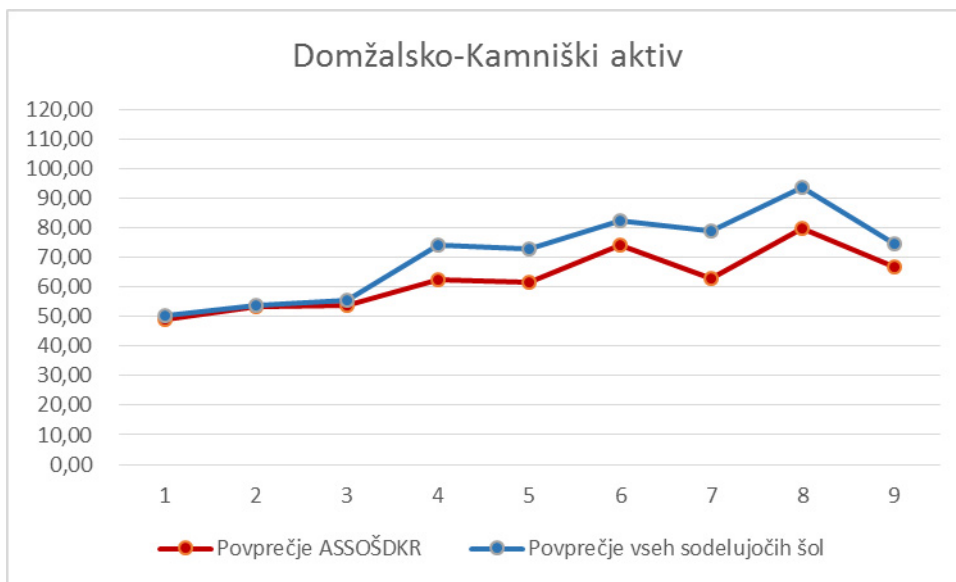
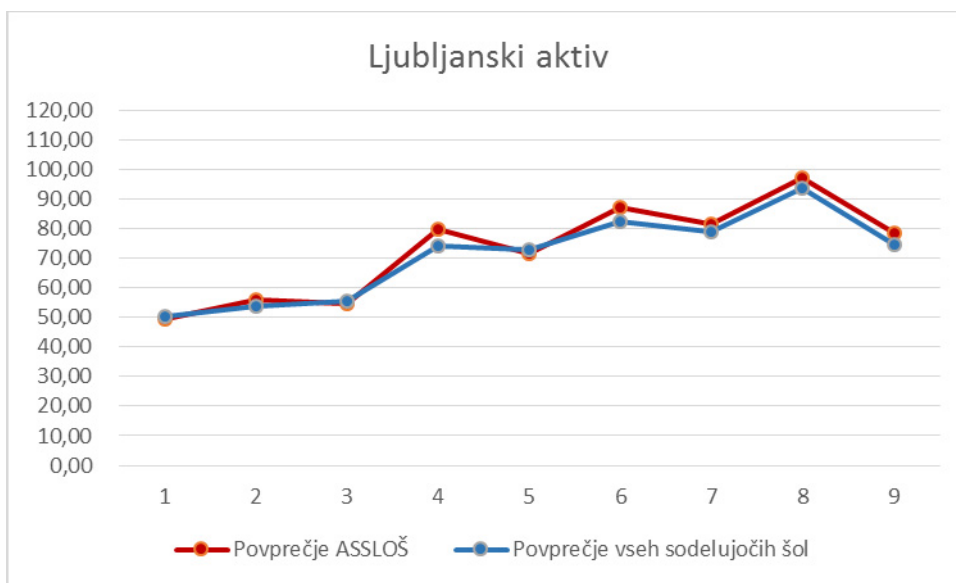
- Pri potrjevanju skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv starši ne posegamo v odločitve učiteljev / strokovnih aktivov o posameznem naslovu gradiva. Izbira učnih gradiv je avtonomna strokovna presoja učitelja oziroma strokovnega aktiva, ki pa svojo izbiro staršem obrazloži.
- Pogovor o delovnih zvezkih in drugih učnih gradivih izvedemo že na spomladanski seji sveta staršev in ne šele na seji, na kateri je potrebno izvesti glasovanje. Skupno nabavno ceno lastne šole primerjamo s cenami ostalih šol v aktivu ter z izračunano povprečno ceno aktiva. Seznanimo se z izsledki raziskave ZASSS.
- Ravnatelj oziroma strokovni aktivi učiteljev svet staršev čim prej seznani z izborom delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv.
- Starši imamo pravico in dolžnost opozoriti na neuporabljeno učno gradivo ter izraziti pričakovanje, da se gradivo bodisi uporablja bodisi umakne s seznama za prihodnje šolsko leto.
- Starši imamo pravico in dolžnost opozoriti na preveliko težo šolske torbe, ki lahko škodljivo vpliva na zdravje naših otrok.
- Določena učna gradiva lahko učenci prinesejo od doma (npr. tehnika in tehnologija, glasbena umetnost).
- Ob načrtovani uvedbi, ukinitvi ali zamenjavi učnega gradiva predstavnik strokovnega aktiva učiteljev odločitev aktiva obrazloži staršem razreda oziroma članom sveta staršev.
- Nekateri delovni zvezki nadomestijo fotokopiranje, ki tudi predstavlja strošek, v nekaterih primerih pa celo krši avtorske pravice.
- Dober delovni zvezek lahko olajša in izboljša osvajanje učne snovi, zato je višja cena utemeljena, in jo tudi starši lahko sprejmemo.

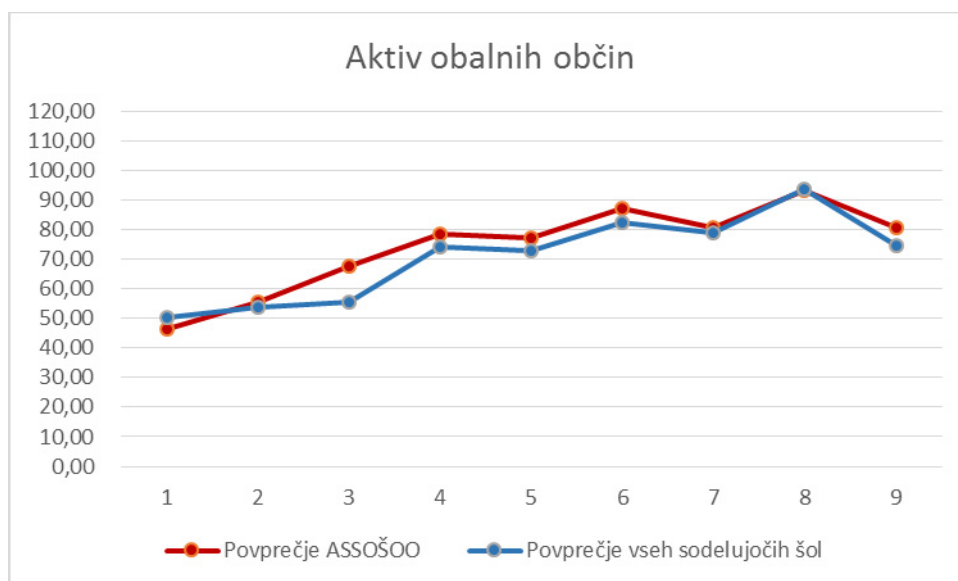
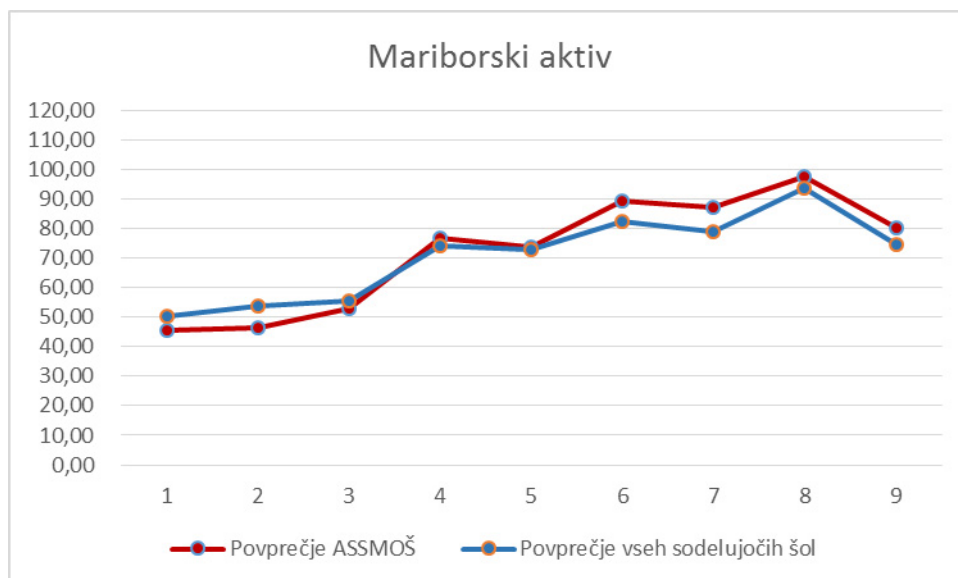
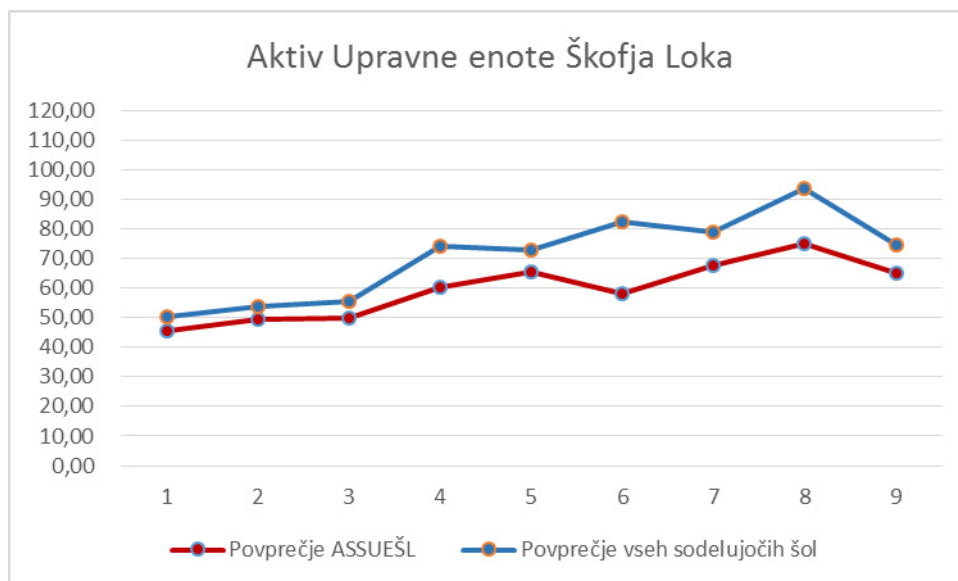
- Svet staršev oblikuje delovno skupino za učna gradiva, ki zbira podatke in skrbi za komunikacijo med starši in učitelji.
- Seznam učbenikov, delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv za posamezne razrede in predmete za prihodnje šolsko leto, ki ga mora šola skladno s pravilnikom do 15. junija javno objaviti, se objavi (tudi) na spletni strani šole, ne (le) na oglasni deski šole ali v šolski knjižnici.
- Starši, ki uspešno sodelujejo z učitelji in vodstvom šole na področju učnih gradiv, uspešneje sodelujejo tudi na drugih področjih življenja in dela na šoli.
- Sveti staršev, vključeni v regionalne aktivne svetov staršev, uspešneje sodelujejo s šolo tudi na področju učnih gradiv.

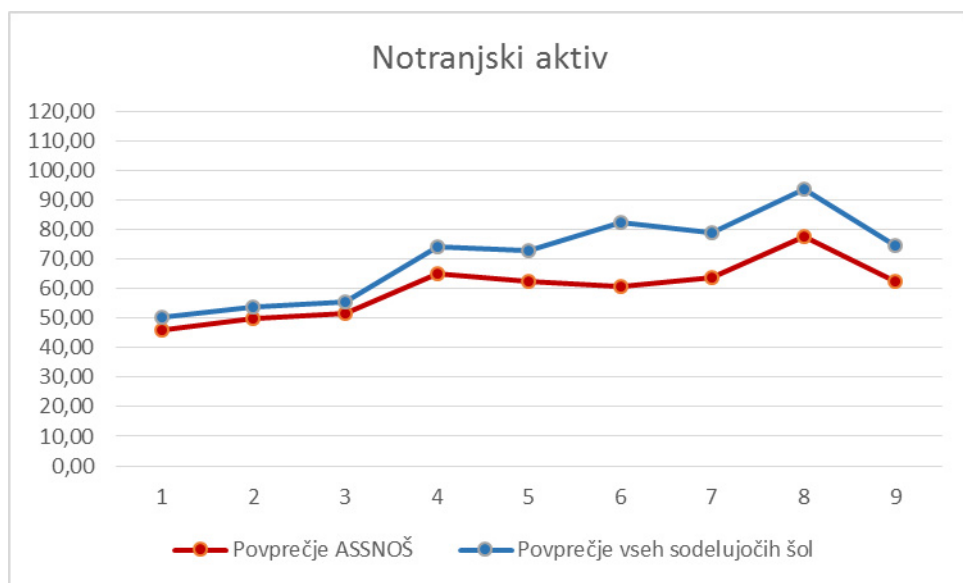
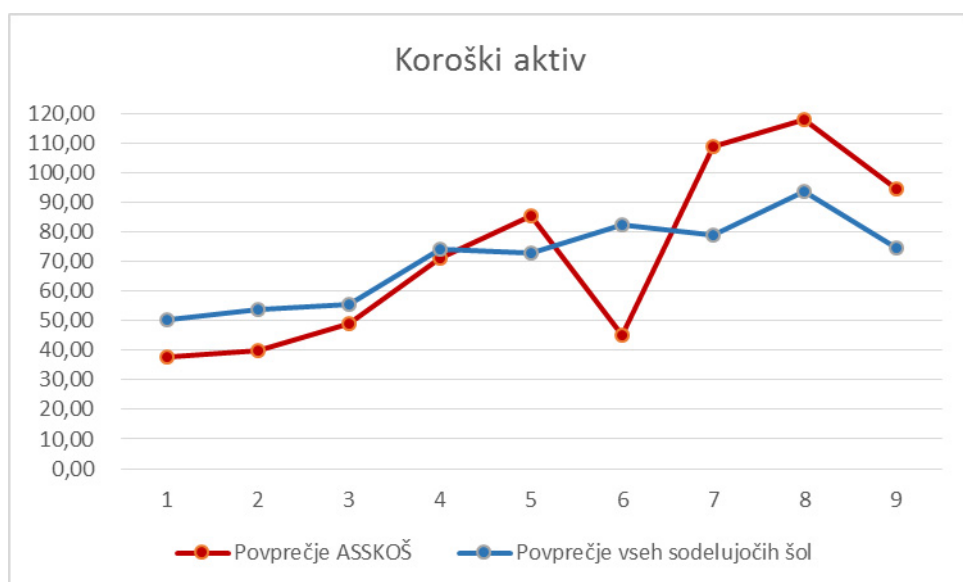
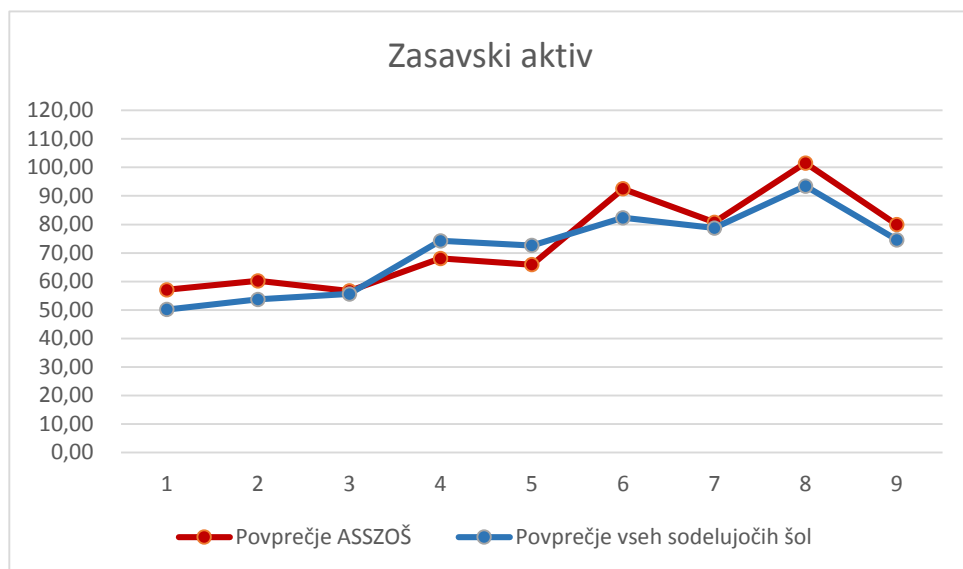
Pripravila: Delovna skupina za učbenike pri ZASSS

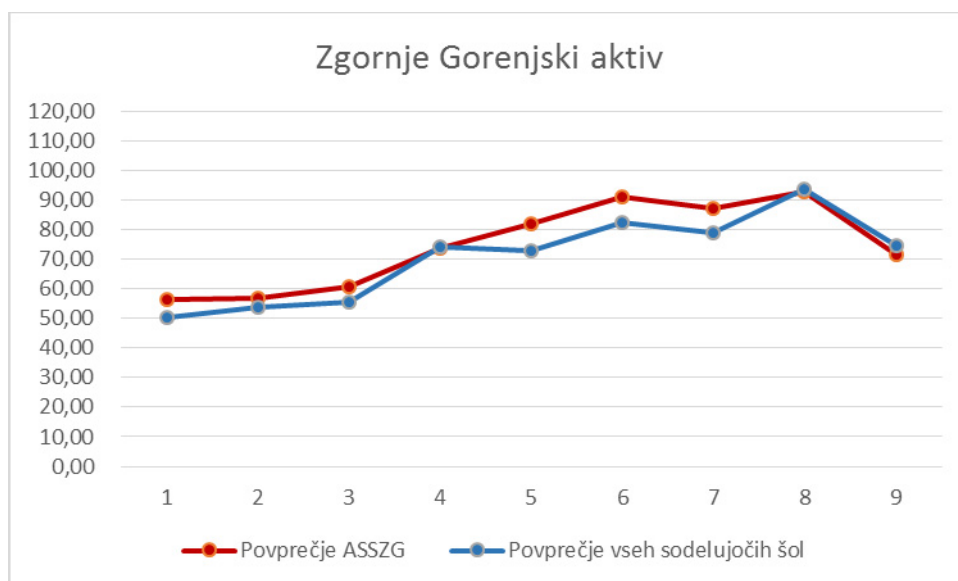
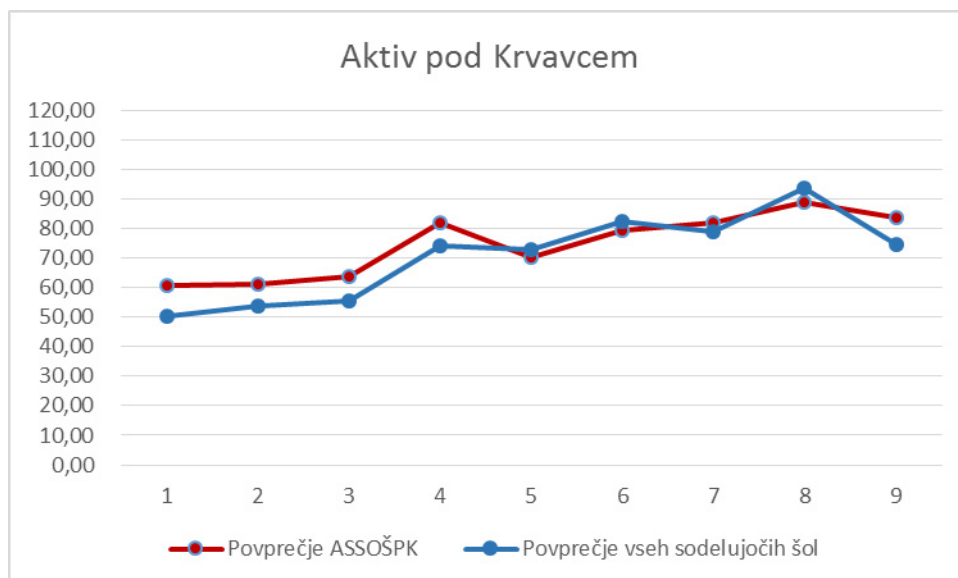
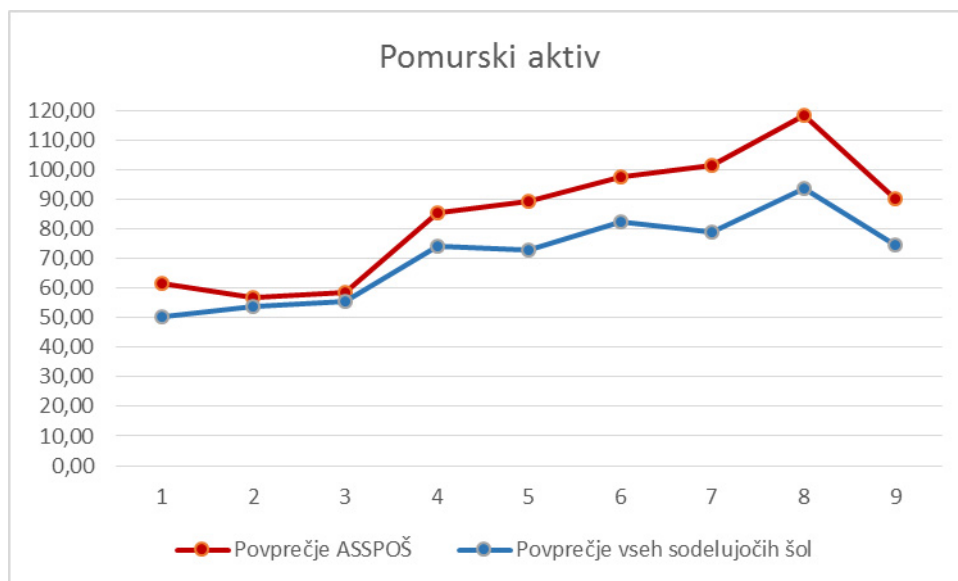
Priloga

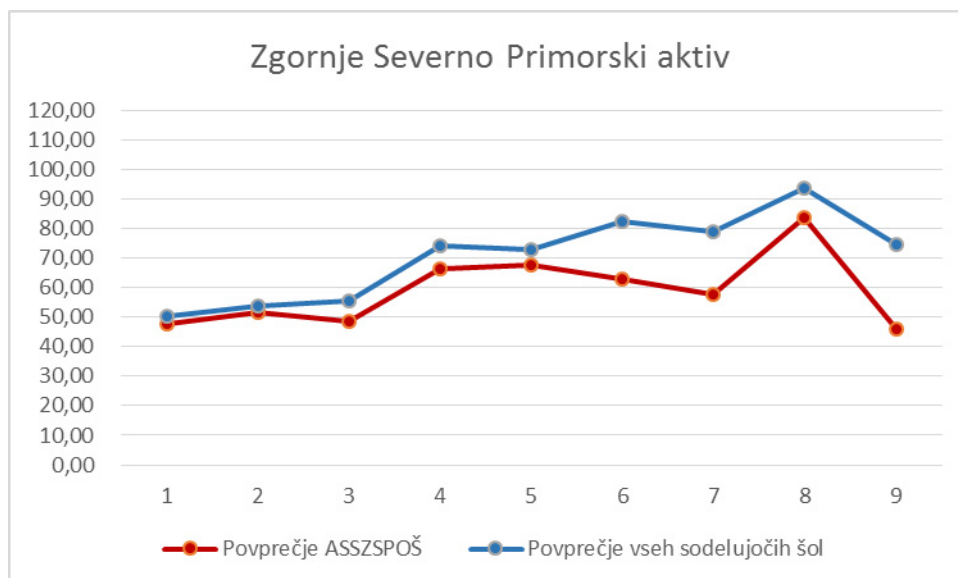
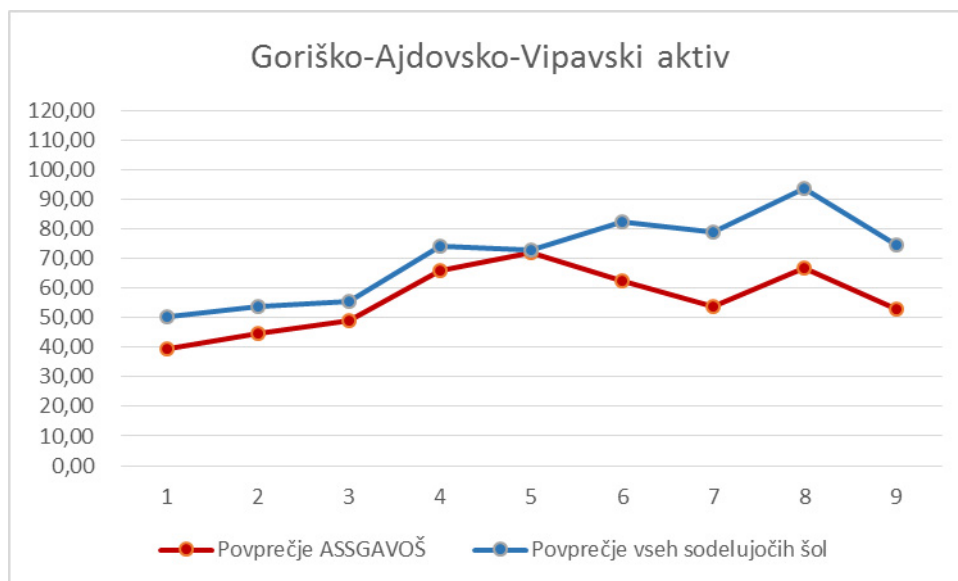
Grafični prikaz povprečne skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv posameznega aktiva v primerjavi s skupno povprečno nabavno ceno vseh 139 sodelujočih šol, za šolsko leto 2013/2014.

Grafični prikaz povprečne skupne nabavne cene delovnih zvezkov in drugih učnih gradiv posameznega aktiva za vseh 9 razredov skupaj, v primerjavi s skupno povprečno nabavno ceno vseh sodelujočih šol v šolskih letih 2011/2012, 2012/2013 in 2013/2014.

